

J·M·TROSKA

NEMOVA
ŘÍŠE

J. M. Troska

Kapitán Nemo 1

Nemova říše

Copyright © J.M.Troska - heirs c/o DILIA, 2013
Cover © OOA-S, o.s, 2013

ISBN 978-80-7486-066-9 (ePub)

ISBN 978-80-7486-067-6 (mobi)

ISBN 978-80-7486-068-3 (PDF)

Obsah

Kapitola první HOLANIT	5
Kapitola druhá SPOJENEC	12
Kapitola třetí START	21
Kapitola čtvrtá VULKANUS	27
Kapitola pátá PŘÍSPĚVKY DO KUCHYNĚ	35
Kapitola šestá PERUŤ BÍLÉ SMRTI	41
Kapitola sedmá AMUNDSSEN ŽIJE!	49
Kapitola osmá CESTA DO PODSVĚTÍ	53
Kapitola devátá DÍVKA MEZI STROJI	60
Kapitola desátá CENTRUM	65
Kapitola jedenáctá ZÁZRAČNÉ PLANTÁŽE A FARMY	70
Kapitola dvanáctá ÚŽASNÝ PRŮMYSL	81
Kapitola třináctá NEMO	88
Kapitola čtrnáctá NEMOVA MINULOST	96
Kapitola patnáctá V ROGEROVĚ REVÍRU	104
Kapitola šestnáctá Z GEOLOGIE	111
Kapitola sedmnáctá SVĚTLO SVĚTA	114
Kapitola osmnáctá START PONORKY	125
Kapitola devatenáctá CESTOU K SEVERU	130
Kapitola dvacátá MLUVÍ SE O ATLANTIDĚ	134
Kapitola dvacátá prvá PŘISTÁNÍ	141
Kapitola dvacátá druhá NEMO PŘEDSTAVUJE PRŮVODCE	143
Kapitola dvacátá třetí TAJEMNÝ KRÁTER	153
Kapitola dvacátá čtvrtá V ŘÍŠI MRTVÝCH	160
Kapitola dvacátá pátá DOBRODRUŽSTVÍ	165
Kapitola dvacátá šestá NEMO VYSVĚTLUJE	173

Kapitola první

HOLANIT

„Milión dvě stě devadesát tisíc poprvé!“ zazněl v dražební síni opět hlas úředníka. „Nikdo víc?“

„Přihod'te,“ domlouval tiše právní zástupce dvěma elegantním pánům, z nichž jeden byl neurčitého původu a druhý typickým Němcem. „Viděli jste přece továrnu a její zařízení. Je to za babku!“

„Myslíte?“ vyrazil ze sebe prvý a zdůrazňuje rukama, rychle pokračoval. „Zkrachovaná firma! Zničený úvěr! Fabrika? Byla, když ji před rokem Hauer postavil. A mohla být podnes, kdyby Hauer nebyl hlupák.“

Muž bleskl očima po svém německém sousedu, který však klidně zvolal:

„Deset tisíc!“

„Milión tři sta tisíc poprvé!“ hlásil vedoucí dražby. A po chvilce:

„Milión tři sta tisíc podruhé... a po...“

„Pět tisíc!“ řekl spěšně první muž.

„Milión tři sta pět tisíc poprvé... podruhé... a...“

„Pět tisíc!“ přihodil Němec.

„Bláznovství! Víc už nedám! Udavte se tou fabrikou, jako se udávil Hauer!“ vykřikl vzrušeně první muž a uraženě odešel z dražebny.

„Jdu už vysoko nad rozpočet, pane doktore,“ šeptal Němec svému právnímu zástupci.

„Ale továrna bude naše,“ usmál se advokát.

„Ano. Mám na tom zájem, vy víte proč. Teď, myslím, se mi to podaří. Čeští soupeři se už vzdali,“ hovořil spokojeně Němec.

Ale vtom se ozval jasný hlas, který delší dobu mlčel:

„Deset tisíc!“

„Hrom do něho!“ zabručel Němec. „Pět tisíc!“ přihodil.

„Promiňte,“ ozval se týž český dražitel. „Zbytečně bychom se zdržovali maličkostmi. Počneme mluvit vážně. Doplnuji nabídku na půl druhého miliónu.“

Němec se zachmuřil a upřel tázavý pohled na svého advokáta, který odmítavě zakroutil hlavou.

„Milión pětkrát sto tisíc poprvé... podruhé... a... potřetí!“

Kladívko dopadlo na plochu stolu a Hauerova strojírna a slévárna na Smíchově měla nového majitele.

Vlastně byli dva, jak se ukázalo při podpisu dražebního protokolu.

První byl Arnošt Farm, padesátiletý, bývalý profesor, inženýr elektrotechniky a chemie. Druhý, Pavel Holan, byl o čtyři léta mladší, strojní inženýr, a řekněme si hned: jeho o několik let mladší sestra byla provdána za ministerského radu Bradu v Praze. Měli dvě děti, osmnáctiletého Jirku, který se připravoval k maturitě na reálce, a šestnáctiletou Vlastu.

Před dvaceti lety zdědil Pavel Holan po svém otci, proslulém chemiku, vynález podivuhodné hmoty, která odolávala nejvyššímu tlaku. Dědictví dostal s podmínkou, že té hmoty využije jen k vědeckým účelům a nikoli k účelům válečným, pro něž by se byla ovšem znamenitě hodila. Poslušen otcova odkazu, nabídl Pavel svou nerozbitnou hmotu Světové technické Unii, která ji přijala. Pavel byl jmenován generálním ředitelem státní továrny v Terstu, kde byla vyrobena ponorná gondola, se kterou Pavel probádal tajemství největších mořských hloubek. Vysoké příjmy a podíl na kořisti vylovené z moře získaly Pavlovi veliké jmění. Po dvaceti letech zřekl se Pavel služby a vrátil se do Československa.

Před odjezdem do vlasti dopřál si odpočinku v Nizze, kde se seznámil s Arnoštem Farinem, který na francouzské Riviéře trávil dovolenou. Oba inženýři k sobě přilnuli jak vědeckým příbuzenstvím, tak přátelstvím. Neboť i Farin měl obrovský vynález, jehož světový význam nebyl o nic menší než Holanova hmota. Farin vynalezl paprsky, jimž se pro jejich vlastnosti říkalo paprsky života a smrti. Farin měl syna, jedináčka, jemuž říkali Arne. Byl to statný mladík a ukazovalo se, že bude pravým synem svého geniálního otce.

Holan a Farin se dověděli z novin o dražbě Hauerovy smíchovské továrny. Přišla jako na zavolanou, neboť právě hovořili o úmyslu spojit své znalosti v průmyslu a své vynálezy za účelem, který by byl vyvrcholením jejich společných vědeckých tužeb. A tak - jak jsme právě vyličili - stali se ti dva společníky a majiteli továrny.

Továrna stála na nároží Husovy třídy a Vinohradské ulice a jejich budovy tvořily samostatný blok, obehnaný vysokou zídkou. Byla to moderní, úhledná stavba. Za továrnou prostíral se pěstěný park, v jehož středu stála vzosná jednopatrová vila, kterou dříve obýval továrník Hauer. Dlouho byla prázdná. Teď brzy její komnaty ožijnou. Nebude v nich však bydlit nikdo z nových majitelů. Je určena pro vedoucí úředníky továrny, kterým stačí přízemí vily, kdežto poschodí zůstane vyhrazeno k pozdějšímu použití.

Pro sebe si noví majitelé právě zakoupili dvoupatrovou vilu na Hradčanech, kde budou bydlet pohromadě. Vzdálenost bytu od továrny nebude nijak na obtíž. Auto ji lehce zdolá.

Čtrnáct dní po dražbě, bylo právě 1. července, rozječela se po dlouhém mlčení opět tovární siréna.

Pracovní řád Farinovy a Holanovy továrny se v mnohém lišil od předpisů v jiných podnicích. Majitelé poskytovali značné výhody dělnictvu, kromě obvyklého úrazového pojištění byl každý pracovník zabezpečen ještě vysokou pojistkou, která v případě trvalé neschopnosti zaručovala postiženému slušný důchod. Zemřel-li dělník, přešel důchod na jeho rodinu. Také starobní důchod byl zvláštním fondem znamenitě zvýšen. Po roční pracovní době měl každý zaměstnanec zaručenou čtrnáctidenní dovolenou, před níž mu účtárna vyplatila ze zvláštního fondu dvojnásobnou mzdu.

Nebylo tu rozdílu mezi úředníky a dělníky. Mimo pracovní dobu si byli všichni rovni. V dílnách však vládla přísná kázeň. Neposlušnost, nedbalost a vůbec každé porušení pracovního řádu se trestalo dočasným odnětím výhod, vážnější přestupek propuštěním. Není divu, že zájem uchazečů o práci byl ohromný. A nebyl také lehký výběr.

Přijímání dělnictva vedl Pavel Holan. Farin se do rozhodnutí svého společníka nijak nemíchal. Jen za technického správce doporučil svého bývalého žáka inženýra Strunu, kterého znal z doby, kdy ještě před dvěma lety byl profesorem na technice. Právě před jeho odchodem do výslužby byl Struna diplomován. Na doporučení inženýra Struny byl pak za prvního účetního přijat jeho přítel Barták, čímž bylo postaráno o vedoucí síly.

Továrna byla rozdělena na dva úseky: Větší část měla vyrábět léčebné přístroje chemické a elektrické. Zde bylo prozatím zaměstnáno asi 150 dělníků. Pro tuto část výroby nebylo třeba mimořádné opatrnosti při výběru pracovních sil, ježto zde nebylo obzvláštního výrobního tajemství.

Zato bylo třeba nejvyšší opatrnosti při přijímání dělnictva pro druhou část výroby, počtem pracovních sil sice slabší, ale zato náročnější, pokud jde o tovární prostory. Pro toto odvětví, jež podléhalo jedinému, osobnímu a výhradnímu dozoru Holanovu, stačilo dvacet slévačů, pět obráběčů a asi deset pomocných sil. Ale tento poměrně nepatrný počet lidí zabíral dva velké sály slévárny se čtyřmi kuplovny, rozlehlou místnost pro čištění odlitků, kovárnu s výhněmi, lisy, pérovními a parními

kladivy, obráběcí dílnu, tlakovou zkušebnu s ohromnými hydraulickými a hydrostatickými lisy, a konečně rozsáhlé skladiště.

Všechny tyto místnosti byly odděleny, byly naprosto nepřístupné nepovolaným. Ani z vedoucích pracovníků tam nikdo neměl přístup. Jediný Farin směl v Holanově průvodu vkročit do těchto tajemných místností. Avšak ani ten se neodvážil k návštěvě svého společníka v jeho laboratoři, stejně jako Holan šetřil tajemství laboratoře Farinovy. Oba společníci, ačkoliv jejich vzájemné city byly bratrské a důvěra bezmezná, respektovali svá tajemství.

Zajímavé bylo, že první účetní, jako administrativní a obchodní síla, a také Struna, technický správce továrny, neměli žádné spojení s tímto oddílem výroby. Veškerá vydání, ať už to byl materiál, mzdy dělníků, částka vypočítaná na pohon, osvětlení a všechno ostatní, knihovala se na zvláštní účet, označený názvem HOLANIT. Podobně se knihovala veškerá vydání pro laboratoř Farinovu na účet pod názvem HEFAISTOS.

Dělnictvo v HOLANITU tvořilo skupinu, která užívala u ostatních zaměstnanců zvláštní úcty, jednak vlivem tajuplnosti výroby, jednak také kvůli známému obřadu, jenž předcházela přijetí každého dělníka do HOLANITU. Každý musel totiž předložit doklady a důkazy své naprosté spolehlivosti, mlčenlivosti a poctivosti; musel složit čestný slib věrnosti.

A byla to skutečně zvláštní skupina lidí. Všichni byli dobří sportovci. Z jejich očí zářilo sebevědomí, upřímnost, inteligence, ale také vážnost a pro zvědavce výstraha.

A nikdo v továrně, ba ani Farin, neznal výši jejich mzdy. Jistě však byla značná. Byli placem za práci i za - věrnost.

Co se vlastně vyrábělo v HOLANITU? Ve slévárně se odlévaly desky různých tvarů, velikosti a síly. Così jako pancíře. Dále roury všelijak zprohýbané a také rovné, podobné dělovým hlavním, některé značných rozměrů; podivná pouzdra, člověk by řekl, že jsou to dělové náboje; rozmanité spojky, příruby a vůbec záhadné věci. Z čeho? To nevěděl ani jediný ze slévačů. Pavel Holan sám odstraňoval plomby z velikých pytlů, míchal záhadný práškovitý materiál, sypal jej do vozíků, a směs pak zmizela v jícnu slevačské pece. Odlitky se dopravovaly do obráběcí dílny k hoblování, vrtání, soustružení a k řezání závitů. Čím? To je zase taková záhada. Obráběči sami nevědí, z čeho je zhotoven nůž, který zdolá tu nesmírně tvrdou hmotu. Dělník dostane nůž od Holana, jemuž jej musí po práci zase vrátit.

Ale nejpodivnější byla tlaková zkouška. Nevěřili byste, že například jakási přilba, ve které jsou zasazena tenká sklička - vyhlíží to jako přilba pro potápěče - vydrží tlak přes šest tisíc atmosfér! A ještě něco: Výboj vysokého napětí o třiceti tisících voltů tu hmotu neprobije. Náboj z vojenské pušky jí vůbec neuškodí. Perlík parního kladiva, který váží tři metráky, nemá na ni účín. Jen jedna věc ji krájí jako tvaroh: podivný revolver inženýra Farina. Nic není slyšet, vidět, ale jen Farin namíří a hmota se rozpadne na tvar, jaký si přeje.

„Dnes jsme dokončili práci v HOLANITU,“ hlásil Pavel jednoho dne svému společníku, když usedli do křesel v soukromé pracovně vily.

„Výborně,“ přikývl Farin. „Pohovoříme si tedy o reorganizaci továrny, vlastně tvého oddělení. Čím chceš dál zaměstnat dělnictvo?“

„Slévárna bude vyrábět strojní a obchodní litinu. Tím se zaměstná celý HOLANIT. Práci povede Struna.“

„Dobře. Nikdo z dělníků se neúčastní naší výpravy?“

„Ne. Nikoho nepotřebujeme.“

„A což - případné opravy?“

„Nebude jich třeba. Podle mých zkušeností je hmota neporušitelná. Také na montáž součástek není třeba odborných sil. Za mého řízení stačí k tomu i laik. Ostatně, mám už promyšlený plán.“

„Dobře. Zcela ti důvěřuji. Zbývá nám tedy zajistit dopravu součástek.“

„To bude tvrdý oříšek.“

„Nebude to tak zlé, kamaráde. V tom směru mám plán zase já. Obtížnější se mi zdá odpověď na otázku: kam? Počkej, vezmeme si na poradu atlas.“

„Lepší bude dobrá námořní mapa,“ namítl Pavel, „neboť na pevninu s tím nikam nemůžeme. Nikde na světě není liduprázdné pobřeží. A to právě nezbytně potřebujeme. Musíme najít nějaký pustý ostrůvek, kde budeme jisti a bezpečni před zvědavci. Máš námořní mapu?“

Po chvíli se Pavel vrátil se svazkem námořních map.

„Tak se podívej, Arnošte,“ pobídl společníka, rozloživ na stole velikou mapu světových moří. „Nejvíce souostroví je v Tichém oceánu. Což - Filipíny? Je to deset tisíc ostrovů. Na tomhle jsem byl ve vyhnanství.“

„Ano, ale na Filipínách se v poslední době mnoho změnilo. Země se stále více zalidňuje.“

„To je pravda. Což tedy jinde? Například Fidži?“

„Nemožné! Husté souostroví. Anglické panství. Přísně střeženo. Tam bychom se neukryli.“

„Oceánie?“

„To je totéž.“

„Šalomounské ostrovy?“

„Vražedné podnebí!“

„Tu by nám zbyla ovšem jen severní točna,“ zasmál se Arnošt Farin.

„A... proč ne? Jenže ne severní, kam už dnes jezdí celé transporty badatelů na letní pobyt. Jižní je příhodná.“

„Myslíš to vážně, Arnošte?“

„Ovšem! Pro severana je zima vždycky zdravější a snesitelnější než tropické vedro. Nemusí to být právě až na pólu. Stačí někde při polárním kruhu. Je tam pevnina, jejíž rozloha je odhadována na čtrnáct miliónů čtverečních kilometrů - o čtyři milióny víc než celá Evropa. Z toho je známo pouze pobřeží. A jsou tam četné ostrovy a ostrůvky, vesměs sopečnaté.“

„Co tě tak táhne k sopkám?“

„Nechápeš? Ačkoliv teď v Antarktidě začíná jaro, myslím, že teploměr sotva kdy vystoupí nad nulu. Někde poblíž horkého lávového proudu bude přece tepleji. Nějaká fumarola, horké vřídlo, by nám dobře posloužilo. Ale jsou ještě jiné důvody. Na svazích sopek je rostlinstvo. Bude tam také dříví k topení. Předpokládám, žeš nezapomněl na srub?“

„Nezapomněl. Zítra se začne s otesáváním trámů.“

„Správně. Na místě se pak už jenom postaví.“

„A kam myslíš?“

„Hled: zde na mapě je vyznačen takový bezejmenný ostrůvek s činnou sopkou. Leží právě na osmdesátém stupni jižní šířky a čtyřicátém stupni západní délky, asi tři sta kilometrů od pobřeží Coatsovy země ve Wedellově moři.“

„Kdyby tak bylo možno se tam předem podívat,“ zatoužil Pavel.

„To je možné, kamaráde. Znáš přece Kmitkovy vzduchoplavecké dopravní podniky?“

„Jak by ne! Dopravuje svými ohromnými autogyrami zboží i osoby do celého světa. Ale s takovou velikou vzducholodí přece nepoletí s námi dvěma k jižní točně?“

„Poletí, budu-li chtít. Poletí s námi třeba do pekla. Je to můj starý kamarád, s kterým pracuji už přes dvacet let. Kmitko vyhoví jistě každému mému přání, bude-li provedení jen trochu v jeho moci. A tohle je pro něho hračka. Nepatrný výlet. Kmitko má totiž také malé autogyry, které letí rychlostí mnoha set kilometrů za hodinu. Stejně jako u jeho

velkých vzducholodí je pohon nevyčerpatelný, poněvadž si elektrické generátory samy vyrábějí proud. Promluví s ním.“
„Zaletíme tam v malé autogyře.“

Kapitola druhá SPOJENEC

Nebylo snadné zastihnout doma „Krále vzduchu“ Juraje Kmitka. Šéf závodu, nejvyšší velitel štábu odborných inženýrů a početné armády osvědčených pilotů, nesložil ruce v klín, nedopřál si klidu a pohodlí.

Kmitko byl syn slovenských rodičů, kteří se vystěhovali do New Yorku, když Jurajovi bylo něco přes čtrnáct let. Měl veliké vlohy pro strojnictví. Za pomoci slovenských starousedlíků v New Yorku se podařilo dostat Juraje za učně do velké továrny na vzducholodi, kde se záhy uplatnil tak, že správa továrny nabídla jeho chudým rodičům, živícím se různými nádenickými pracemi, dostatečný příspěvek, aby jejich synek mohl studovat. Byl přijat do technické koleje na universitě. Avšak už několik měsíců po vstupu do školy osiřel. Oba jeho rodiče zemřeli v nemocnici při epidemii tyfu. Tu příspěvek továrny nestačil. Ale Juraj byl příliš hrdý, aby požádal továrnu o zvýšení podpory. A také se v něm probudila hrdá slovenská povaha - snaha a pevná vůle stát se vlastní silou nezávislým. Juraj ve dne pilně chodil do školy a večer do pozdní noci myl nádobí v hotelu, škrabal v hotelové kuchyni brambory, krájel zelí a tuřín, a za tyto práce byl odměňován skrovnou mzdou a nějakým žvancem jídla. Nejvíce mu pak prospělo, že mu poskytli přístěnek u kuchyně jako „byt“, lépe řečeno jako noclehárnu. Neměl odtud daleko do školy, ušetřil peníze za bydlení a byl v teple.

Protloukl se na studiích a byl přijat do téže továrny za technického úředníka. Byl už inženýrem. Žil v podnájmu, ale byl dosti placen, aby si mohl dopřát oddělený pokojík, kde soukromě hloubal o sestrojení autogyry, ve které viděl cestu k ovládnutí vzduchu.

Jeho práce byla korunována skvělým výsledkem. Sestrojil letoun, který svými výkony ohromil celou Ameriku. Byla to kulatá gondola, vpředu vybíhající v hrot, který účelně přemáhal odpor vzduchu, což bylo nezbytné při rychlosti letu, jež dosahovala mnoha set kilometrů za hodinu. Bylo v ní místo pouze pro dva lidi, včetně pilota. Letoun byl vybaven všemi vymoženostmi. Pohon byl elektrický, nevyčerpateľný, ježto si proud vyráběl generátor. Gondola spočívala na podvozku, sestrojeném tak, že stroj mohl značnou rychlostí jezdit po silnici a také bezpečně plout po vodní hladině. Na pozemních a vodních cestách

sklaply se boční svislé a hořejší vodorovné vrtule ke gondole, která pak vyhlížela jako veliký brouk se složenými křídly. Nezabírala více místa nežli větší automobil.

Stroj se mohl kdykoliv a kdekoliv vznést kolmo do výše a rovněž tak přistát. Vzletěl jako střela a ve chvíli zmizel nad oblaky. Bylo mu hračkou vzlétnout do stratosféry a odtud jako balvan se řídit kolmo k zemi. Důmyslné vrtule umožňovaly, že autogyra vířila závratnou rychlostí ve vzduchu jako vírník na vodní hladině.

Právě před dvaceti lety provedl Kmitko nad letištěm v New Yorku prvé ukázky svého triumfu. Americké noviny tehdy jásalý. Dosud přezíraný mladý inženýr, jakýsi Slovák, stal se v amerických listech rázem slavným mužem, Američanem, chloubou Unie.

V té době se Kmitko seznámil s Farinem. Náhoda, či příznivý osud napomohly tomuto setkání.

Od té doby uplynulo dvacet let. Farin se s Kmitkem dosti často stýkal, dokud byl profesorem na pražské technice, neboť Kmitko se do Ameriky už nevrátil. Usadil se v Praze, kde začal vyrábět své autogyry, patentované v celém světě. Výrobu mu umožnil Farin, zapůjčiv mu příslušný kapitál, který Kmitko brzy a řádně splatil. A vděčný Slovák nikdy nezapomněl na pomoc přítele.

Kmitko rychle rostl, totiž jeho závod. V několika letech byla tu veliká továrna. Jeho vzducholodi ovládly nejen soukromou, ale také státní dopravu do celého světa. Kmitko byl důležitým, nepostradatelným činitelem v dovozu i vývozu.

Oba přátelé se však už přes dva roky neviděli, od té doby, kdy se Farin odstěhoval do Černova, poděkovav se úřadu vysokoškolského profesora. Chtěl užít klidu a věnovat se cele odborné literatuře

A Kmitko? Inu ten se nezapřel. Zapadl, ponořil se do své práce. Tempo, jež mu vstúpila jeho druhá vlast již v útlém mládí, štválo ho dál! Stále vpřed! Ještě daleko má k cíli! Kam však spěje? V čem vidí svůj cíl? Což mu nestačí to, co dokázal?

Položte tyto otázky takovému podnikavci. Vykulí na vás oči a řekne: „Já tě nechápu, evropský hlemýždi.“

Teprve třetího dne telefonoval Farinovi Kmitkův osobní tajemník, že se jeho šéf vrátil z cesty kolem světa, kterou vykonal, aby vyzkoušel funkci nového typu vzducholodi. Očekává prý jejich návštěvu přesně o desáté hodině dopolední.

Král vzduchu přijal Farina velmi srdečně a jeho společníku potřásl pravicí s takovou vervou, že Pavlovi málem vykloubil rameno:

„Arnoštův kamarád je také mým přítelem!“ zdůraznil své city. „Čím vám mohu posloužit?“ uhodil přímou otázkou.

„Přicházíme, pane inženýre...“

„Jmenuji se Kmitko. Moji přátelé mi říkají Juraj,“ přerušil ho Kmitko.

„Promiňte, ale,“ zakoktal se Holan v rozpacích.

„Hleďte,“ nabídl Kmitko, „chcete-li mně udělat radost a potěšení, odložte toho ‚pána‘, přítele a kolego, inženýre Pavle Holane. Ukáži vám, jak se mnou mluví moji přátelé.“

Stiskl zvonítko. Vteřinu nato vpadl do Kmitkovy pracovny muž s jakousi přílbou na hlavě, se sluchátky na uších a odpojenými kontakty telefonických drátů v rukou.

„Kde je Albatros, Franku?“ tázal se Kmitko suše.

„Právě přistává v Liverpoolu, Juro.“

„Dvacet minut zpoždění.“

„Bouře nad Islandem.“

„Alka?“

„Minula Neapol. Dorazí včas do Palerma.“

„Jinak - ?“

„Všecko v pořádku, Juraji.“

Kmitko pokynul a muž zmizel.

„Slyšel jste, Pavle? Takhle se mnou mluví můj dispečer letů, můj zaměstnanec. Můj spolupracovník, a proto - přítel. Proč byste vy, Arnoštův kamarád, neměl -?“

„Ale s největší radostí, Juraji!“ vpadl Pavel vřele.

„Tak se mi to líbí. Nuže, teď mluvte!“

„Víte už, že jsme koupili s Arnoštem Hauerovu továrnu?“

„Tak to jste vy, ta nová firma? All right! Jste tedy fabrikanti, ne? Blahopřeji! Chcete vyvážet, což? Jsem vám docela k službám. Všecko pro obchod. Kolik tun?“

„Počkej, Juro,“ zarážel Farin Kmitkův prudký nástup. „Prozatím nejde o nákladní spedici. Ta přijde po našem návratu z výletu, který chceme s tebou projednat.“

„Kdo poletí?“

„My dva a pilot“

„Kam?“

„Za jižní polární kruh.“

„Kam vás tam čerti nesou? Chcete dodávat mrožům, ledním medvědům a polárním liškám?“

„To by nebylo špatné, Juraji,“ smál se Farin. „Aspoň bychom se tam nemuseli bát konkurence. Ale věc má jiný účel. Dozvíš se později. Prozatím se chceme podívat na ostrůvek poblíž Coatsovy země ve Wedellově moři. Objížďka bude trvat jen několik hodin a hned zase zpátky. Chceš nás tam dát dopravit?“

„Dát dopravit? Ne. Dopravím vás tam sám, osobně. V tom rozkošném kraji jsem ještě nebyl. Zajímá mě. Kdožví, nezřídím-li tam svou filiálku! Kdy poletíme?“

„Kdy máš čas?“

„Nikdy. Musím si čas udělat. Jen si řekněte. Zařídím to.“

„Škoda každého odkladu. Což zítra?“

„Zítra? Nemožné!“

„Pročpak?“

„Jak si to představujete, hoši? Vždyť přímá vzdušná čára činí skoro dvacet tisíc kilometrů. Počítejte oblouk a vyleze to o nějakou tisícovku víc.“

„Co je to na tvoje vzducholodi? Za osmačtyřicet hodin jsme zpátky, počítám-li skoro tisíc kilometrů za hodinu.“

„Chyba, kamaráde! Nevěř všemu, co se povídá a píše,“ rozhovořil se Juraj vážně. „Je pravda, že některé moje typy dosáhnou té rychlosti. Ale jen na chvíli. Trvale to není možné. Průměrná rychlost, zvláště na takovou dálku, je menší. Cesta tam by nám trvala nejméně padesát hodin, a to jen za předpokladu, že nás nezdrží bouře. Před těmi bych musel uhnout do stratosféry. Musíme počítat s pěti dny a nocemi jen na cestu. Den na obhlídku ostrova. V malé autogyře bychom zažili mnoho nepohodlí. A velká loď... nevím, zda by neměla značné zpoždění. Vrátil jsem se právě ze zkušební cesty s novým typem. Létá dobře a dělá průměrně osm set. Ale to je všechno málo, ačkoliv jsem chvílemi letěl přes tisíc. Takovou rychlost však nemohu dovolit na dlouhou trať. Mohlo by to být osudné.“

„Proč?“

„Inu, povím vám pravdu: Nemohu najít materiál na vrtule, který by vydržel při té rychlosti strašlivý nápor vzduchu. A kdyby některá vrtule praskla, stěží by se loď dostala domů, zřítela by se a rozbila se vším příslušenstvím. Neměl jsem dosud havárii a bojím se jí jako čert kříže. Mohlo by to zničit mou pověst a důvěru klientů.“

„Jde tedy jen o to, aby vrtule byly z nezničitelného materiálu?“

„Tak jest, Pavle.“

„Dejte mi nákresy vrtulí.“

„K čemu?“

„Vyroším vám na zkoušku vrtule pro malou autogyru.“

„Z čeho?“

„Z jisté hmoty.“

„Výrobní tajemství?“ ušklíbl se Juraj.

„Nic se neškleb, nedůvěřivče!“ vyjel naň Farin. „Posuzuj, až vyzkoušíš!“

„Nu - dobrá! Nic neříkám. Ale takových zkoušek už bylo,“ hučel Juraj, vyjímaje ze skříně svazek výkresů. „Zde máte, vy tajuplný umělece,“ podal Pavlovi výkresy. „Kdy budete hotov?“

„Pozitíí je přivezeme. Máte v továrně parní kladivo?“

„Jak by ne? Perlík tři centy.“

„Těžší nemáte?“

„Copak vám to nestačí?“

„Mně ano. Ale vy se pak musíte spokojit, milý Juraji, s prohlášením, že výrobek z mé hmoty snese bez úhony daleko těžší nárazy.“

„Poslechněte, kolego, nezapomínejte, že jsem také inženýr a zkušený odborník, aby na mě platily takové řeči,“ hučel Juraj dopáleně.

„To nejsou řeči, kamaráde, nýbrž pravda,“ vložil se do sporu Farin. „Ostatně - nechme toho,“ obrátil se na Pavla, „lépe bude, přesvědčíme-li ho skutky.“

„Dobrá! Na sliby nic nedám,“ dotvrdil Juraj.

„Odložíme tedy další jednání až po vyzkoušení vrtulí,“ rozhodl Pavel. Třetího dne se sešli opět v Jurajově pracovně.

„Tohle má vydržet?“ vyjel Kmitko, sotvaže zhlédl vrtule. „Vždyť je to slabounké a lehké jako...“

„To právě, myslím, je výhoda,“ namítl Pavel.

„Inu, byla by. A velká. Ale... ne, tomu nemohu uvěřit.“

„Pojďme do kovárny,“ pobídl Farin.

Položili největší vrtuli na podstavec parního kladiva. Juraj stiskl páku a třicentový perlík sjel dolů jako balvan. Pak se zvolna zvedl. S úžasem hleděl Kmitko na neporušený tvar spirálově stočeného křídla.

„To... to je... neuvěřitelné,“ zakoktal.

„Rozbušte kladivo, Juraji, nebojte se,“ ozval se Pavel.

Půda kovárny se otřásala pod nárazy perlíku. A když pak Juraj bušení zastavil, neporušená vrtule ležela stejně na svém místě.

Stejně obstály další čtyři.

Všecky vrtule pak snesly pod hydraulickým lisem tlak 6000 atmosfér, aniž na nich bylo vidět poškození.

Ale všecky tyto úžasné důkazy Juraje nepřesvědčily: „Je to sice nejvyšší podivuhodné,“ bručel, „ale pro praktický účel v mém oboru to nic nezaručuje.“

„A co chceš víc?“ tázal se Farin.

„Musíme vyzkoušet odolnost při výkonu.“

„Namontuj tedy vrtule na malou autogyru a prolétni nejvyšší rychlostí kolem Evropy. Za bezpečnost ti předem ručím.“

„To není třeba. Mám lepší prostředek. Pojd'te se mnou!“

Uvedl oba do místnosti, kde na betonovém podstavci stál mohutný elektromotor, od něhož vedla hřídel ze zdi do druhé komory, neprodyšně uzavřené.

„Zde zkusíme výkonnost motorů a také vrtulí,“ řekl Kmitko. „Motor, který zde vidíte, je z nového typu velikého vrtulníku, s kterým jsem právě obeplul svět. Takových motorů je v KONDORU, jak jsem nový typ nazval několik. Tenhle je z nejsilnějších. Má dvanáct set koní. Poněvadž je určen k pohonu vrtulí pro nejvyšší možnou rychlost letu, je projektován na nejvyšší počet obrátek, na patnáct tisíc, ale nejvyšší hranice obrátek může dospět i k dvaceti tisícům otáček za minutu. Je to unikum. Stačí, vyzkoušíme-li na něm velkou vrtulí, neboť jak vidím, není skoro o nic silnější nežli malé. Zato má větší záběrnou plochu a bude tedy muset zdolat větší množství vzdušného odporu. O spolehlivosti motoru jsem skálopevně přesvědčen. Zvlášť tenhle je ze všech nejlepší. Proto jsem jej po mnoha zkouškách vybral a postavil zde. Je to král všech elektromotorů a zároveň kat všech vrtulí, které by skrývaly v sobě nejmenší vadu. Desítky jich už za své krátké činnosti odpravil. Neodpraví-li tuhle, pak před vámi - vy umělci - klesnu na kolena a budu se vám klanět! Na mě byste mohli jít s podfukem, ale na toho profesora nevyzrajete! A abyste věděli, ztížím zkoušku v poměru jedna k desíti. Nejprve vyzkoušíme vaši vrtuli na obrátky, abych se přesvědčil o její odolnosti v odstředivé síle.“

Juraj připevnil vrtuli na konec hřídele a vyzval oba muže, aby vyšli z komory, kterou za sebou zavřel silnými železnými dveřmi, jež zapadly do veřejí, vyplněných vrstvou gumy. Otáčením kruhu ve dveřích utěsnil vchod do komory tak, že její vnitřek byl jako neprodyšný betonový trezor. V místnosti, kde byl motor, zapnul na zdi proud do malého elektromotoru, spojeného s vývěvou.

„Teď vyčerpáme z komory vzduch,“ vysvětloval, hledě na tlakoměr nad vývěvou. Po chvíli zastavil stroj. „Komora je vzduchoprázdna,“ hlásil. „A teď spustíme motor.“

Mohutný elektromotor se roztočil.

Postavili se za pult, po Jurajově boku, který s rukou na reostatu zrychloval běh motoru. Číslice na ukazovateli v pozadí se rychle měnily: desítky a stovky běžely jako pásmo a v tisícovkách rostly z 6 na 7, 8, 9... 14... 18... - při 2000 vydával motor vysoký pískavý zvuk. Vzduch, silně vonící ozónem, se rozvířil jako při vichřici...

Jurajova ruka pohnula pákou reostatu vlevo. Obrátky klesaly... Po chvíli motor ztichl Juraj zapnul vývěvu, která pozvolna vracela vzduch do komory.

Když pak vstoupili, hleděl Juraj němě na vrtuli, která neporušena tkvěla na konci hřídele.

Chvíli bylo ticho. Konečně Juraj promluvil:

„Hm. V prvním dílu zkoušky obstála. Kamarádi, tohle mě začíná zajímat. Přiznávám, že dosud žádná vrtule nevydržela při tomto způsobu víc než osmnáct tisíc obrátek, při těch se každá odstředivou silou rozlétla na kusy. Tohle je opravdu rekord. Ale můj motor je také kabrňák, pravda? Panečku, to je výkon! Nu uvidíme dále. Ale teď to bude horší. Pojdme k motoru!“

Vyšli z komory, kterou Kmitko zase utěsnil.

„Teď zkusíme,“ řekl, „obrácený postup. Zhustíme vzduch v komoře na deset atmosfér. Tím dosáhneme, že vrtule bude překonávat desateronásobný odpor proti normálnímu vzdušnému tlaku. Zato nebude třeba, abychom hnali motor do tak vysokých obrátek. Naopak, při dvou tisících obrátkách bude pro vrtuli i motor výkon desateronásobný, bude se totiž rovnat dvaceti tisícům. Pro vrtuli to však bude znamenat ohromný výkon.“

Manometr v komoře ukázal tlak desíti atmosfér. Juraj zarazil tlakovou pumpu a postavil se za pult k reostatu.

„Počkej, příteli,“ položil Farin dlaň na Jurajovu ruku. „Vidím, že tuto část, kde stojíme, lze oddělit zkušební železnou roletou, která je předepsána pro každou zkušebnu.“

„Ano. Ale je to zbytečné. Či se snad domníváš, že můj motor nevydrží a rozlétne se?“ vztyčil se Juraj uraženě.